
LEVÉL A KÓS KÁROLY ALAPÍTVÁNY ALAPÍTÓIHOZ ÉS TÁMOGATÓIHOZ

Mint mindannyian tudják, 2004 nyarán személyi változások történtek az Alapítvány életében.

2004 őszéig Sáros László kuratóriumi elnök és Tenkács Márta vezette a Kós Károly Alapítványt. Hihetetlenül precíz és lelkiismeretes munkájuknak hála, az Alapítvány ma ismert és korrekt szereplője a magyar kulturális életnek. A Kós Károly Egyesülés új vezetése felkérésére vettem át a feladatokat tőlük. A helyzet menet közbeni pilótacseréhez hasonlatos. Az elért magasságot tartani kell, s ha már a metaforánál maradunk, az a kérdés, merre haladunk tovább és miből nyertünk hajtóerőt.

Honnan jöttünk, hová megyünk, miért vagyunk? Fel kellett tennem magamnak e kérdéseket. Megválaszolásukhoz fel kell idéznünk, hogy az 1989-es év közép-kelet-európai változásainak hevéből és Mestereink akarataiból megszületett a Kós Károly Egyesülés. Az Egyesülés Kampis Miklós kezdeményezéséből jött létre, elsődlegesen azért, hogy az átalakulás alatt álló országnak impulzusokat adjon a szabad szellemi élet forrásából, hiszen az eleven, nem agyhoz kötött gondolkodáson kívül minden más alkalmatlannak bizonyult életünk újjáformálására. Az Egyesülés szervezete maga is magasabbrendű élőlény, mint a társadalom egésze, s e lényyszerűség felismeréséből és megismeréséből eredően, saját hármastagozódású formája felé kell törekedjen. Az Alapítvány az Egyesülés szerve, attól elválaszthatatlan. Egy különbség van e társadalmi szervezetek és a teremtett világ organizmusai közt: e testnek mi vagyunk alakítói.

Most, a változásoknak köszönhetően vissza tudunk tekinteni az elmúlt 14 évre, mit értünk el, mit nem. Az eredmények taglalására nem szánnék időt, erről bőven beszélnek az épületek, a kiállítások, a könyvek, folyóiratok, s az a társaság, akikből állunk, Mestereinkkel, vándorainkkal és azokkal együtt, akik testben már nincsenek velünk. Képviselőnk egy szellemiséget, jól-rosszul. Mégis, körül kell tekintenünk.

Ma gyökeresen más a helyzet, mint 14 éve. Közép-Európa az újjászületés helyett egy sosemvolt mélységbe zuhant, létének alapjai lettek kikezelve. Az „Amerikai Évszázad” beteljesült, Közép-Európát egy rövid szabadság után új igába hajtották. Az elmúlt évek tapasztalata azt tanította nekünk: illúzió a dolgok jobbra fordulásában reménykedni. A lehetőségek közül rendre a legrosszabb következik be, vagy az, amire még gondolni sem mertünk. Egyetlen konzekvencia vonható le ebből: csak az lesz, amit megcsinálunk. Újra ott vagyunk, ahol a kádárizmus alatt, a periférián. A centrumban valami más terpeszkedik. Fel kell számolnunk illúzióinkat egy kis jólétről, miegymásról. Az idő felgyorsult. A mulasztások nem egy-két emberöltővel később köszönnek vissza, hanem azonnal. Ez általánosságban is igaz, és az Egyesülésre és Alapítványra konkrétan is. Magyarország és Európa mulasztott, s ennek mi is részesei vagyunk, mert e mulasztás világméretű következményekkel jár.

Mégis, szerencséseknek mondhatjuk magunkat, mert nem a nulláról indulunk. Mestereink itt vannak velünk, s teremtettek fölénk egy hatalmas emyőt. Van egy hely, ahol lehet lélegezni, de ezt a teret fenn is kell tartani.

Sokat mulasztottunk. Az antropozófia mint forrás ma nem foglal el középponti helyet az Egyesülésben, sem az *Országépítőben*, valószínűleg bennünk sem. Ezt nem kritikaként mon-

dom, csupán tényként rögzítem. A Szabad Főiskola elhalt, illetve kivonult a Szabad Gondolatok Házába. A végzett vándorok se sokat tudnak arról, amiből mégiscsak mindaz táplálkozik, ami itt létrejött és működik. Az Egyesülés létét tudomásul vesszük és élvezzük előnyeit, de nem használjuk rendeltetésének megfelelően. Ezek tartalmi problémák, amelyeket magunk előtt görgetünk. Ilyen annak a kérdése is, tud-e az Egyesülés alapítói szándékának megfelelően impulzusokat adni ennek a beteg országnak és kontinensnek? Elegendő-e ma az építészeti praxisra korlátozni magunkat, amikor a közélet megnyilvánulást vár, s az űrt hivatásos zavarkeltők töltik ki?

A megfogalmazottakkal nem akarom kisebbiteni sem az Egyesületet, sem az *Országépítőt*, sem a Vándoriskola érdemeit – világszínvonalú mindegyik –, sem nehezíteni bármikire. Hatalmas eredményeket értünk el, a leghatalmasabb az, hogy vagyunk. S nem lehet elégszer ismételni: szellemi nagyhatalom vagyunk. De nem leszünk az örökké. Mindent újra kell gondolnunk.

Pletykaszinten hallani, hogy néhány Mester kissé csalódott, hogy most fiatalok vették át a vezetést. Azt hiszem, egyikőnk sem táplált ambíciókat az Egyesület vagy az Alapítvány vezetése iránt. Három alapító Mesterünk mégis a balgákra bízta a dolgok vitelét. Kockázatos tett volt, de úgyis kiderül, helyes volt-e. Én a magam nevében bizalmat kérek.

Nem hirdetek programot, ígéretnek értelmük úgyszincs. Úgy érdemes továbbcsinálni, hogy a dologi teendőik ne tereljék el a figyelmet az ősgondolatokról. Az antropozófia ott van a háttérben, ha eltagadjuk is. Nem elég működni, rá is kell látnunk önmagunkra.

Amikor Zsigmond László megbízott a kuratóriumi elnöki feladattal, két évre vállaltam. Ez nem jelent mást, mint hogy hozzá kell szokjunk a rotációhoz. Elkényelmesedtünk. Ne üljön meg senki egy funkcióban, sem abban a nyugalomban, hogy a dolgok maguktól jól mennek, mert jó kezekben vannak – még ha ott vannak is. A forgás segíthet megeleveníteni jelenlétünket, s aki nincs éppen tisztségben, az „civilben” sem fordít háta a megbízottaknak – ez tanúsítja Sáros László és Tenkács Márta, akik a feladatot tisztességgel teljesítették, és segítségükre még sokáig számíthatunk.

Ami az Alapítványt illeti, sok természetesen folytatódó és áthúzódó feladat van, melyeket a kuratórium tagjaival – Herczeg Ágnessel, Erhardt Gáborral és Haáb Katalin titkárral ellátunk. Az Alapítvány irányát végső soron az Egyesület tagjai szabják meg, ennek hiányában a tehetetlen lendület. A tartalmi kérdésekre kell figyelniük ismét.

Csopaki találkozónkon újra éreztem a kezdet lelkesedését. Igen, elkezdttük az újragondolást.

„Ami mi csinálunk itt és ma, az nem felekezet és nem egyház, de a vallás maga; amit mi építünk, az nem világnézet, nem pártpolitika és nem üzlet, de hit és kétségbeesett reménység; amit mi élünk, az nem mulatság, nem sport, de mártírimum; amiben mi bízunk, az nem a rombolás, nem a halál, de a feltámadás...” Kós Károly, 1929. (Az *Országépítő* 1990/2-es számából idézve)

Kelt Budapesten, egy hónappal a népszavazás előtt

Ertsy Attila